

J. R.

Polscy członkowie towarzystw historyków nauki w Czechosłowacji i Bułgarii

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 31/1, 263-264

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Raport J. Bema z 1819 r. przyczynił się do powstania specjalnej jednostki wojskowej tzw. Korpusu Rakietników. Dowódcą rakietników konnych był kpt. Józef Jaszowski (1788—1865), półbaterii rakietników pieszych był kpt. Karol Skalski; całością dowodził gen. P. Bontemps, a miejscem postoju obu jednostek była Warka. W ramach ćwiczeń korpusu były przeprowadzone w latach 1823—30 doświadczalne strzelania rakietowe w warunkach poligonowych, które wykazały użyteczność bojową stosowanych pocisków rakietowych. Jednostka ta pod wodzą kpt. K. Skalskiego wzięła zaszczytny udział w bitwie pod Grochowem w 1831 r.

Ostatnim nawiązaniem do prac J. Bema był pomysł artylerii rakietowej przedstawiony przez Karola Bogumiła Stolzmana (1793—1854) w jego książce *Partyzantka* (Paryż 1844). Ten oryginalny projekt polega na tym, że rakietka jest sama pociskiem bojowym, a nie tylko środkiem przenoszenia pocisku artyleryjskiego.

Dyskusja nad obu referatami zakończyła konferencję.

Bolesław Gomółka
(Kraków)

Z ZAGRANICY

POLSCY CZŁONKOWIE TOWARZYSTW HISTORYKÓW NAUKI W CZECHOSŁOWACJI I BUŁGARII

W lutym 1985 r. do grona członków zagranicznych Czechosłowackiego Towarzystwa Historyków Nauki i Techniki przy Czechosłowackiej Akademii Nauk wybrano z Polski dwie osoby: prof. Irenę Stasiewicz-Jasiukową i prof. Józefa Miąsę. Towarzystwo to od 1967 r. wydaje w nakładzie 1000 egzemplarzy kwartalnik „Dějiny věd a techniky” (w skrócie DVT). Dodatek czasopisma — „Příloha DVT” — zawiera informacje i sprawozdania z działalności Czechosłowackiego Towarzystwa Historyków Nauki i Techniki. Nie jest on jednak dostępny w wolnej sprzedaży; rozprowadzany jest tylko wśród członków Towarzystwa¹.

W 1985 r. na członków zagranicznych Towarzystwa wybrano aż jedenaście osób. Oprócz już wymienionych Stasiewicz-Jasiukowej i Miąsę w gronie tym znaleźli się: Stefan Bălan (Rumunia), Erwin Hiebert (St. Zjednoczone), Stiepan Korniejew (ZSRR), Melvin Kranzberg (St. Zjednoczone), Hubert Laitko (NRD), Wera Pawłowa (Bułgaria), Ference Szabadváry (Węgry), René Taton (Francja) i Kurt Vogel (RFN)². W latach poprzednich wybrano z zagranicy m.in. Bonifatija Kiedrowa i Siemiona Mikulinskiego z ZSRR oraz Hansa Wussinga z NRD.

Irenę Stasiewicz-Jasiukową i Józefa Miąsę wybrano również na członków zagranicznych Bułgarskiego Towarzystwa Naukowego Historii i Teorii Nauki. Dyplomy wręczono im osobiście 16 maja 1985 r. podczas odbywającej się w Družbie koło Warny konferencji naukowej oraz spotkania dyrektorów i redaktorów czasopism z historii nauki. Oprócz Polaków dyplomy członków zagranicznych otrzymali wówczas Luboš Nový (Czechosłowacja), Siemion Mikulinski (ZSRR) i Günter Kröber (NRD). Bułgarskie Towarzystwo Naukowe Historii i Teorii Nauki powstało dopiero w końcu 1979 r., a status prawny uzyskało w roku 1980. Liczy ono już znacznie ponad 150 członków, zgrupowanych w kilku oddziałach terenowych. Przewodniczą-

¹ O dziejach Czechosłowackiego Towarzystwa Historyków Nauki i Techniki i jego zadaniach zob. L. Nový, J. Tíbenský, J. Folta: *The organization of the history of sciences and technology in Czechoslovakia*. „Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum”. Special Issue 16. Prague 1981 s. 399—411.

² Zob. „Dějiny věd a techniky” R. 18: 1985 z. 3 s. 182.

cym Towarzystwa jest akademik Georgi Brankow (specjalista w zakresie mechaniki), sekretarzem zaś starszy pracownik naukowy Sekcji Historii Nauki i Techniki Centrum Historii BAN — Neli Baczwarowa. W krótkich dziejach Towarzystwa wyboru członków zagranicznych dokonano po raz pierwszy właśnie w maju 1985 r.

J. R.

(Warszawa)

SYMPOZJUM: NAUKA, FILOZOFIA, KULTURA (ASPEKTY HISTORYCZNE)

W dniach 14 i 15 maja 1985 r. odbyło się w Domu Uczonych im. F. J. Joliot-Curie w Drużbie koło Warny międzynarodowe sympozjum poświęcone wzajemnym związkom nauki, filozofii i kultury. Sympozjum zostało zorganizowane przez następujące instytucje bułgarskie: Związek Pracowników Naukowych Bułgarii; Bułgarską Akademię Nauk; Towarzystwo Naukowe Historii i Teorii Nauki; Narodowy Komitet Historii i Filozofii Nauki. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Sympozjum był akademik Georgi Brankow, sekretarzem zaś starszy pracownik naukowy Sekcji Historii Nauki i Techniki Centrum Historii — Neli Boczwarowa.

Do udziału w Sympozjum oraz w towarzyszącym mu spotkaniu dyrektorów i redaktorów czasopism z historii nauki i techniki organizatorzy zaprosili przedstawicieli wszystkich europejskich krajów socjalistycznych. W rezultacie w Sympozjum wzięło udział 70 osób: z Bułgarii — 35; z NRD — 14; Czechosłowacji — 10; Polski — 4; ZSRR — 4 i Węgier — 3. Z Polski przybyli: prof. prof. Ignacy Malecki, Józef Miąso, Irena Stasiewicz-Jasiukowa oraz doc. Jerzy Róziewicz. Ignacy Malecki reprezentował Komitet Naukoznawstwa PAN, pozostali zaś — Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN.

Na Sympozjum przedstawiono 46 referatów i komunikatów. Obrady toczyły się na posiedzeniach plenarnych oraz w pięciu sekcjach: *I. Problemy historii nauki i kultury*; *II. Związek nauk ścisłych z historią filozofii*; *III. Problemy historiografii nauki i techniki*; *IV. 30 lat biologii molekularnej*; *V. Trzydziestolecie manifestu Alberta Einsteina i Bertranda Russella — walka społeczności uczonych o zachowanie pokoju i rola społeczna uczonych*.

Obrady plenarne otworzył prof. G. Brankow. W swoim wystąpieniu nawiązał do dwóch wielkich rocznic: 1100-lecia urodzin współzałożyciela cywilizacji słowiańskiej św. Metodego oraz 40-lecia zwycięstwa nad niemieckim faszyzmem. Następnie przedstawiono pięć referatów. Dotyczyły one bardzo różnorodnych spraw. Tak więc w referacie członka korespondenta Bułgarskiej Akademii Nauk, naukoznawcy Nikoły Stefanowa, omówiona została polityka naukowa Bułgarii po 1946 r.; prof. Wera Pawłowa snuła rozważania o „awangardowej roli radzieckiej szkoły historyczno-naukowej”, a Luboš Nový z Czechosłowacji w swym interesującym wystąpieniu wykazywał liczne relacje między nauką a innymi częściami kultury na przykładzie konkretnej sytuacji historycznej, mianowicie rozwoju kultury w XIX w. na ziemiach czeskich.

Referat plenarny członka korespondenta AN ZSRR Siemiona Mikulinskiego pod tytułem *Kultura a historia nauki* stanowił — zgodnie z zapowiedzią referenta — zbiór dość luźnych refleksji na temat powiązań historii nauki, stanowiącej nieodłączną część kultury, a kulturą. Wychodząc od roboczej definicji kultury — jako głównie wszystkiego, co jest związane z człowiekiem, jego działalnością i otoczeniem — Mikulinski próbował wyznaczyć jakieś wiodące linie wzajemności między historią nauki a kulturą. Najbardziej dla mnie przekonujące były rozważania Mikulinskiego dotyczące stosunku współczesności do przeszłości, a przede wszystkim do osiągnięć myśli ludzkiej.